

SERMAYE PİYASASI VEYA SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI SUÇUN MADDİ KONUSU OLABİLİR Mİ?

*Could the Capital Market or Capital Market Instruments be the
Material Object of Crime?*

Uğur ORHAN*

ÖZ

Sermaye piyasası suçlarına ilişkin olarak hem öğreti hem de hukuk uygulaması, “sermaye piyasası” veya “sermaye piyasası araçları”nın suçun maddi konusu olabileceğini kabul etmektedir. Bununla birlikte, bu tespitleri yapmadan önce suçun maddi konusundan ne anlaşıldığının ve sermaye piyasası ile sermaye piyasası araçlarının özelliklerinin belirtilmesi gerekir. Nitekim, suçun maddi konusuyla ilgili kabul edilecek olan anlayışa göre varılacak sonuç değişmektedir. Suçun maddi konusu kavramı doğacı (tabii) bakış açısıyla ele alındığında, davranışın üzerinde gerçekleştirilmesi zorunlu olan insan veya şeyin maddi bir varlığının bulunması gerekir. Bu anlayış kabul edildiğinde, “sermaye piyasası” veya “piyasa” gibi maddi bir varlığı bulunmadığı açık olan soyut bir şeyin, herhangi bir suçun maddi konusu olamayacağını belirtmek gerekir. Sermaye piyasası araçları bakımından da benzer bir değerlendirme yapmak mümkündür. Bugün için sermaye piyasası veya sermaye piyasası araçları dijital varlıklar hâline gelmiştir. Bu nedenle, sermaye piyasası aracının dijital ortamda bulunan gayrimaddi bir varlık olması hâlinde, bunun herhangi bir suçun maddi konusu olabileceğini söylemek güçtür.

Anahtar Kelimeler: Suçun maddi konusu, maddi konu, suçun konusu, sermaye piyasası, sermaye piyasası araçları.

Makalenin Geliş Tarihi: 18.04.2023, **Makalenin Kabul Tarihi:** 11.08.2023.

Bu çalışma, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimsel Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Programı kapsamında yazılan “*Suçun Maddi Konusu*” başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

* Arş. Gör. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, E-posta: eugurorhan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2589-1383.

ABSTRACT

Regarding the capital market crimes, both the doctrine and practice of law accept that “capital market” or “capital market instruments” could be material object of crime. However, before making these determinations, it is necessary to understand the material object of crime, as well as the characteristics of the capital market and capital market instruments. The determination of whether the capital market or capital market instruments can be the material object of crime varies based on the accepted understanding of the material object of crime. When considering the concept of material object of crime from the naturalistic point of view, the person or thing on which criminal action should be performed must have a material existence. Following this interpretation, the “capital market” or a “market”, which clearly lacks a material existence, cannot be material object of any crime. Similar comparison can be drawn for capital market instruments. Currently, the capital market or capital market instruments have become digitalized entities. Therefore, if the capital market instrument exists in the digital environment without a material existence, it is difficult to argue that it could be the material object of a crime.

Keywords: Material object of crime, material object, object of crime, capital market, capital market instruments.

GİRİŞ

Gelişmiş ve tabana yayılmış bir sermaye piyasası, güçlü ekonomilerin olmazsa olmazlarından. Dünyanın en güçlü ekonomilerine sahip ülkelerin¹ neredeyse tamamında gelişmiş ve tabana yayılmış bir sermaye piyasası görmek mümkündür². Gerçekten de bir ülkenin sermaye piyasası incelenerek, o ülke ekonomisinin gücü hakkında bilgi edinilebilir.

Türkiye uzun bir süredir ekonomisini büyümeyi ve sermaye piyasalarını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye’de sermaye piyasalarının gelişebilmesi

---

¹ Dünya Bankası’nın ülke ekonomilerine ilişkin verilerine bakıldığında bu yargıya varmak zor değildir. “GDP (Current US\$),” The World Bank, erişim Mart 14, 2023, https://data.worldbank.org/indicator/Ny.Gdp.Mktp.Cd?most_recent_value_desc=true; Ayrıca bkz. “Top 15 Countries by GDP in 2022,” Global Peo Services, erişim Mart 13, 2023, <https://globalpeoservices.com/top-15-countries-by-gdp-in-2022/>.

² Ryan Yap, “The 10 Largest Stock Exchanges in the World,” Yahoo Finance, erişim Ocak 25, 2023, <https://sg.finance.yahoo.com/news/10-largest-stock-exchanges-world-233000404.html>.

için sadece ekonomik ortamın yeterli olmadığı; hukuki altyapının da sermaye piyasalarını desteklemesi gerektiği kabul edilmektedir. Sermaye piyasaları bakımından temel düzenleme olan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun³ genel gerekçesinde de bu kabule yer verilmiş, vurgu yapılmıştır⁴. Buna paralel olarak, Sermaye Piyasası Kanunu'nun amacı "*sermaye piyasasının güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işleyişinin ve gelişmesinin sağlanması, yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunması için sermaye piyasasının düzenlenmesi ve denetlenmesi*" (md. 1) olarak ortaya konulmuştur.

Kanun'un ikinci bölümünde ise "*Sermaye Piyasası Suçları*" düzenlenmiştir (md. 106 vd.). Bu kapsamda bazı davranışların suç olarak düzenlenmesinin Kanun'un amacına hizmet ettiği ortadadır. Bir diğer anlatımla, bazı davranışların suç olarak düzenlenmesiyle birlikte sermaye

³ RG, 30.12.2012, S. 28513.

⁴ "*Ülkemizin özellikle son on yıl içinde göstermiş olduğu ekonomik istikrar ve buna paralel olarak mali piyasaların sağlıklı bir yapıya kavuşmaya başladığı söylenebilirse de söz konusu gelişmelerin kalıcı etkiler sağlaması için dünya ile rekabet edebilir, yüksek standartlarda ve özellikle yeni şartlara uygun bir mevzuat altyapısının da kurulması gereklidir.*

Bilindiği gibi, menkul kıymet piyasalarında hem ihraççılar hem de yatırımcılar için en önemli konulardan biri, ekonomide güven ve istikrar ortamının olmasıdır. Enflasyon oranlarında kaydedilen düşüşler, faiz oranlarının iniş göstermesi, ayrıca makroekonomik göstergelerdeki olumlu değişimler ve güncel büyüme trendinin devam etmesi gerek yerli gerekse yabancı mali piyasa katılımcıları için olumlu bir ortam sunmaktadır. Bu olumlu gelişmelerin yansımaları da vade tercihlerinin uzamaya başlaması gibi sonuçlarla kendini göstermektedir.

Türk sermaye piyasaları, mevzuat altyapısı bakımından ciddi bir eksikliğe sahip olmamakla birlikte, faaliyet hacmi açısından yukarıda da özetlendiği gibi, dünya sermaye piyasaları ile karşılaştırıldığında henüz çok gerilerde yer almaktadır. Bu durumun kaynağı da çok büyük ölçüde ülkemizin içinde bulunduğu genel ekonomik şartlarla bağlantılıdır.

Sermaye piyasalarımızın gelişebilmesi için ekonomik ortamla birlikte hem genel hukuki altyapı hem de sermaye piyasası ile ilgili mevzuat altyapısının sermaye piyasalarını destekleyici bir ortam oluşturmaları da çok büyük öneme sahip bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle Sermaye Piyasası Kanununda yapılan değişikliklerle hem ülkemizde tasarrufların artırılması hem de bu kaynakların ülke ekonomisi için en etkin şekilde kullanılmasında sermaye piyasalarımızın daha aktif bir rol üstlenebilmesi amaçlanmaktadır..." Bkz. "Sermaye Piyasası Kanunu Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/638)," TBMM, erişim Mart 13, 2023, 8, <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss337.pdf>.

piyasasının gelişmesi ve tabana yayılması için sağlıklı, güvenilir, şeffaf, manipüle edilmemiş bir piyasa ortamının oluşturulması hedeflenmektedir.

Bu bağlamda “*Bilgi suistimali*” (md. 106), “*Piyasa dolandırıcılığı*” (md. 107), “*Usulsüz halka arz ve izinsiz sermaye piyasası faaliyeti*” (md. 109), “*Güveni kötüye kullanma ve sahtecilik*” (md. 110), “*Bilgi ve belge vermeme, denetimin engellenmesi*” (md. 111), “*Yasal defterlerde, muhasebe kayıtlarında ve finansal tablo ve raporlarda usulsüzlük*” (md. 112), “*Sır saklama yükümlülüğü*” (md. 113) fiilleri suç olarak düzenlenmiştir.

2023 yılı Nisan ayı itibariyle İstanbul Borsası’nda (BİST⁵) yabancı yatırımcı sayısı tarihin en düşük seviyelerine inmiş, buna karşılık yerli yatırımcı sayısında büyük bir patlama yaşanmıştır. Öyle ki, İstanbul Borsası’nda toplam yatırımcı sayısı 4 buçuk milyonu geçmiştir⁶. Bu artış sermaye piyasasını tabana yayma hedefi bakımından önemli bir gelişme gibi gözükse de bazı tehlikelere vücut vermektedir. Hızla artan yatırımcı sayısı ve özellikle yeni yatırımcıların sermaye piyasaları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması; spekülasyonlar ve tüyolar üzerinden hareket ederek kısa sürede kâr elde etmek için yatırım hesabı açması, sermaye piyasası suçlarının işlenmesini kolaylaştırmıştır.

Ceza hukukunda sermaye piyasası suçlarının incelenmesi açısından öğretide ve uygulamada büyük farklılıklar olduğu söylenemez. Buna karşılık öğretide ve uygulamada, bazı sermaye piyasası suçlarının maddi konusunun “sermaye piyasası araçları” veya bizzat “sermaye piyasası” olduğu kabul edilmektedir. Bu çalışmanın konusu, sermaye piyasası veya sermaye piyasası araçlarının hem kendi özellikleri hem de ceza hukukuna ait teknik bir kavram olan suçun maddi konusu bakımından değerlendirildiğinde, suçun maddi konusu olup olmayacaklarıdır.

⁵ “Borsa İstanbul A.Ş.” bir şirket ismi ve özel isim olsa bile “Borsa İstanbul” ifadesi kötü ve hatalı bir ifadedir. Bu nedenle, dilbilgisi kurallarına uygun olan “İstanbul Borsası” ifadesi bilinçli olarak tercih edilmektedir.

⁶ Bu artışın sağlıklı olmadığını belirtmek gerekir. 2023 senesinin Nisan ayının ikinci haftasında, üç günde 580 bin yeni hesap açılmıştır. Bunun sebebi büyük ölçüde, son zamanlarda yapılan halka arzlarıdır. Bu halka arzlardan kısa sürede getiri elde etmek isteyen kişiler, tanıdıkları kişiler adına da hesaplar açmaktadırlar. Bu nedenle yatırımcı sayısında patlama yaşanmaktadır. Bkz. “Borsada Yatırımcı Sayısı Yeni Halka Arzlarla 4,5 Milyonu Geçti,” Bloomberght, erişim Nisan 17, 2023, <https://www.bloomberght.com/borsada-yatirimci-sayisi-4-5-milyonu-gecti-2329823>.

I. SUÇUN MADDİ KONUSU

A. Genel Olarak

Suçun maddi konusu⁷ üzerinde suç teşkil eden davranışın gerçekleştirildiği insan veya şeydir⁸. Her şeyden önce, verilen tanımdaki “insan” ve “şey” kavramlarının bilinçli bir tercihten ileri geldiğini vurgulamak gerekir.

Tüzel kişi ve gerçek kişileri kapsayan “kişi” (*persona*) yerine “insan” kavramının tercih edilmesiyle birlikte tüzel kişiler dışlanmaktadır. İnsan fiziksel olarak maddi konu olabildiği gibi manevi yönüyle de maddi konuyu oluşturabilir. Buna karşılık, maddi varlığı olmayan tüzel kişiler, aile veya toplum gibi tüzel kişiliği bulunmayan sosyal topluluklar, dini varlıklar suçun maddi konusu olamazlar⁹.

Eşya, mal gibi kavramların yerine daha kapsayıcı olan “şey” kavramı tercih edilmekte ve bu “şey” de doğacı (tabii) anlamda ele alınmaktadır. Suçun maddi konusu bakımından önemli olan husus, üzerinde suç işlenen şeyin maddi bir varlığı haiz olmasıdır. Bu nedenle, üzerinde suç işlenen şeyin dar ve teknik anlamda “eşya” veya ekonomik değeri haiz bir “mal” olması gerekmez. Bu bakımdan üzerinde suç işlenen şeyin somut, maddi bir varlığa sahip olması gerekli ve yeterlidir.

B. Maddi Konunun Mağdur ve Hukuki Konu Kavramlarıyla İlişkisi

Suçun maddi konusu kavramı, davranış, fail, suçun işlendiği yer (*locus commissi delicti*), suç işlenmesinde kullanılan araç (*vasita*), suçun mağduru (pasif süjesi) ve suçun hukuki konusu (hukuksal değer) gibi birçok temel kavramla yakın ilişkilidir. Bu yakın ilişki nedeniyle kavramların birbiriyle karıştırılması muhtemeldir.

Maddi konu kavramının genel özelliklerinin daha iyi anlaşılabilmesi için, bu kavramın özellikle hukuki konu ve mağdur kavramlarıyla olan temel farklarına ve benzerliklerine kısaca değinmekte yarar vardır.

⁷ “Suçun konusu”, “hareketin konusu” gibi farklı adlandırmalar da yapılmaktadır.

⁸ Francesco Gianniti, *L’oggetto Materiale Del Reato* (Milano: Giuffrè, 1966), 23; Nevzat Toroslu ve Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Genel Kısım* (Ankara: Savaş, 2019), 110.

⁹ Toroslu ve Toroslu, *Genel*, 111.

1. Maddi Konu ve Hukuki Konu

Maddi konu ve hukuki konu arasında terminoloji olarak bir benzerlik bulunsa da bu iki kavram birbirinden farklıdır. Suçun hukuki konusu, norm tarafından korunan ve suçla ihlal edilen hukuki varlık ya da menfaattir¹⁰.

Maddi konu ve hukuki konu arasındaki temel fark bu kavramların her suçta bulunup bulunmaması yönünden ortaya çıkar. Herhangi bir varlık ya da menfaati ihlal etmeyen bir suç düşünülemez. Her suçun bir hukuki konusu vardır. Buna karşılık, çalışmanın sonraki başlıklarında değinileceğini üzere, her suç maddi bir şey veya insan üzerinde işlenmediğinden, her suçun maddi konusu yoktur.

İkinci fark, kavramların doğasından ileri gelmektedir. Hukuki konuyu oluşturan varlık ya da menfaatler gayrimaddi şeyler olabilirken; suçun maddi konusunu ancak insan veya maddi şeyler oluşturabilir. Örneğin, soyut bir şey olan “şeref varlığı” bir suçun hukuki konusu olabilirse de maddi konusu olamaz.

Hukuki konu ve maddi konu kavramları arasındaki en önemli benzerlik ise iki kavramın da normatif olmasıdır. Gerçekten de bazı suçların birden fazla hukuki konusu olmasına rağmen kanun koyucunun bunlar arasında bir tercihte bulunarak, korunan hukuki varlık ya da menfaatlardan birine öncelik verdiği ve söz konusu suç bu tercihe göre sınıflandırdığı (tasnif ettiği) görülmektedir.

Örneğin, Türk Ceza Kanunu’nda “*Adliye Karşı Suçlar*” başlığı altında düzenlenen “*İftira*” suçunda (md. 267) iftira edilenin itibarına ilişkin kişisel bir varlığın da korunduğunu söylemek mümkündür. Ancak iftira suçunun hukuki konusunu adaletin doğru ve düzgün işlemesine ilişkin devlete ait olan menfaat olarak belirlemek gerekir. Gerçekten de kanun koyucu adli menfaati ön planda tutarak iftira suçunu Kanun’un adliye karşı suçlar bölümünde düzenlemeyi tercih etmiştir.

Suçun maddi konusu da davranışın üzerinde gerçekleştirildiği her insan veya şey olmayıp, normda öngörülen insan ve şeydir. Bu yönüyle maddi konu kavramı da normatif bir değerlendirmeye belirlenmektedir.

---

¹⁰ Bu konu hakkında detaylı açıklamalar için bkz. Nevzat Toroslu, *Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukukî Konusu* (Ankara: Savaş 2019), 87 vd.

2. Maddi Konu ve Mağdur

Suçun maddi konusu ve suçun mağdurunun¹¹ geçmişte birbiriyle karıştırıldığını, bu kavramların birbirleri yerine kullanıldığını görmek mümkündür¹². Buna karşılık suçun maddi konusu ile suçun mağduru bazı durumlarda örtüşmeler de birbirinden farklı kavramlardır¹³.

Her şeyden önce mağdur kavramının suçun hukuki konusu üzerinden tespit edilmesi gerekir. Gerçekten de her suç bir hukuki varlık ya da menfaati ihlal ettiğinden, her suçta bu varlık ya da menfaatin bir hamili veya sahibinin bulunması gerekir. Bir diğer anlatımla, her suçun bir hukuki konusu olduğu gibi bir de mağduru vardır.

Şu hâlde suçun mağdurunu “*ceza normu tarafından korunan ve suçla ihlal edilen hukuki varlık ya da menfaatin sahibi veya hamili (taşıyanı)*” olarak tanımlamak mümkündür¹⁴. Böylece mağdur kavramının, maddi konu veya suçtan zarar gören gibi benzer kavramlardan ayırt edilmesi kolaylaşmaktadır.

Maddi konu ve mağdur arasındaki ilk fark, bunların her suçta bulunup bulunmaması yönünden ortaya çıkar. Bu bağlamda, mağdurun aksine, her suçun bir maddi konusunun olmaması kavramlar arasındaki temel farkı oluşturur.

İkinci fark, mağdur veya maddi konu olabilecek şeylerin özellikleri bakımından ortaya çıkar. Aksini kabul edenlerin varlığına rağmen maddi varlığı olmayan tüzel kişi, aile veya toplum gibi tüzel kişiliği bulunmayan sosyal topluluklar suçun mağduru olabilirlerse de¹⁵ suçun maddi konusunu oluşturamazlar.

---

¹¹ Bu çalışmada tercih edilen “mağdur” kavramı dar ve teknik anlamda, suçun pasif süjesine karşılık gelen mağdurdur. Mağdur kavramının ceza siyaseti, viktimoloji, kriminoloji gibi diğer disiplin veya bilim dallarında da kullanıldığı ve farklı anlamlar taşıyabildiği hakkında detaylı açıklamalar için bkz. Tuğrul Katoğlu, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları,” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 61, S. 2 (2012): 658 vd.

¹² Francesco Carrara, *Programma Del Corso Di Diritto Criminale Parte Generale V. 1* (Lucca: 1877), §40; Joannis Carmignani, *Juris Criminalis Elementa V.1* (Pisa: 1833), §228.

¹³ Ferrando Mantovani, *Diritto Penale Parte Generale* (Padova: Cedam, 2001), 239; Giovanni Fiandaca ve Enzo Musco, *Diritto Penale Parte Generale* (Bologna: Zanichelli, 2007), 216.

¹⁴ Toroslu ve Toroslu, *Genel*, 114.

¹⁵ Katoğlu, “Mağdur,” 672 vd.

Buna karşılık, maddi konu ve mağdur kavramlarının bazı durumlarda örtüşmesi mümkündür. Bu hâlin tipik örneği insan öldürme suçudur. Öldürülen insan, hem davranışın üzerinde gerçekleştirildiği insan olarak suçun maddi konusunu hem de normla korunan yaşam varlığının sahibi olarak suçun mağdurunu oluşturur. Başka bir deyişle öldürülen insan, öldürme suçunun hem maddi konusu hem de mağdurudur.

C. Kavramın Normatif ve Tabiatçı Özelliği

Maddi konu kavramının normatif özelliği, onun tipiklikten¹⁶ hareketle belirlenmesini zorunlu kılar. Suçun maddi konusu, failin davranışının somut olarak üzerinde gerçekleştirildiği her insan veya şey olmayıp; kanuni tipte davranışın üzerinde gerçekleştirilmesi öngörülen insan veya şeydir¹⁷. Bu yönüyle bir suçun maddi konusu belirlenirken öncelikle ve dikkatle kanuni tipin incelenmesi gerekir.

Kanuni tipte maddi konu olarak öngörülen insan veya şey tespit edildikten sonra özellikle maddi konusu şey olan suçlarda bu şeyin maddi bir varlığı olup olmadığı belirlenmelidir. Dış dünyaya ait bir gerçeklik olan maddi konu kavramı, doğacı (tabii) bakış açısıyla ele alınmalıdır¹⁸. Bir diğer anlatımla, maddi konu olabilen şeyin, dış dünyada varlığı bulunan, cismani bir bünyeye sahip bir şey olması gerekir. Gayrimaddi varlıklar suçun hukuki konusunu oluşturabilirlerse de suçun maddi konusu olamazlar.

D. Her Suçun Bir Maddi Konusu Olup Olmadığı Sorunu

Aksini kabul edenler olsa da¹⁹ her suçun bir maddi konusu yoktur²⁰. Gerçekten de bazı suçlarda failin suç teşkil eden davranışı herhangi bir insan veya maddi bir şey üzerinde gerçekleştirilmesi gerekmemektedir.

Bu bağlamda, kural olarak, sonucu olmayan suçların maddi konusu yoktur. Nitekim bu suçların objektif olarak tamamlanmaları için kanunda

¹⁶ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Selâhattin Keyman, “Tipiklik ve Ceza Hukuku,” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 37, S. 1 (1980): 59 vd.

¹⁷ Toroslu, *Cürümlerin*, 185; Ayrıca bkz. YCGK, E. 2010/225, K. 2010/268, 21.12.2010, (Lexpera).

¹⁸ Gianniti, *L'oggetto*, 23.

¹⁹ Maddi konusuz suç olmayacağı görüşü için bkz. Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin, 2022), 118; İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin, 2022), 219.

²⁰ Gianniti, *L'oggetto*, 139 vd.

öngörülen davranışın gerçekleştirilmiş olması yeterlidir²¹. Örneğin “*Suçtu bildirmeme*” (TCK md. 278), “*Hükümlü veya tutuklunun kaçması*” (TCK md. 292) gibi sırf ihmal ya da sırf hareket suçlarının maddi konusu yoktur. Bir diğer anlatımla bu suçları oluşturan davranışın üzerinde gerçekleştirildiği bir insan veya maddi bir şey yoktur.

Sonuçlu suçların bazılarında da maddi konu yoktur. Örneğin “*Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama*” (TCK md. 301) suçunda aşağılamanın başkalarınca algılanması gibi bir sonuç gerekliyse de davranışın üzerinde gerçekleştirildiği insan veya maddi bir şey yoktur²².

II. SERMAYE PİYASASI KAVRAMI

A. Genel Olarak

Bir ekonomide, arz ve talebin karşılaştığı ya da karşılaştırıldığı her yerde piyasanın varlığından söz edilir. Bu bağlamda, orta ve uzun dönemli kredi veya fon arz ve talebinin yer aldığı piyasa, “sermaye piyasası”nı oluşturur²³. Sermaye piyasası en yalın anlatımla “*hisse ve tahvil alım satımının yapıldığı, kanunla düzenlenmiş ticaret merkezi*” olarak tanımlanmaktadır²⁴.

Sermaye piyasaları da kendi içinde “birinci el (birincil) piyasa” ve “ikinci el (ikincil) piyasa” şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Birinci el piyasalar, yeni ihraç olunmuş sermaye piyasası araçlarının, bunları satın alanlara bedeli karşılığında teslim edildiği piyasaları; ikinci el piyasalar ise önceden çıkarılmış sermaye piyasası araçlarının satıldığı piyasaları ifade eder²⁵.

B. Sermaye Piyasasının Maddi Konu Olup Olmayacağı Sorunu

Piyasa dolandırıcılığı (*manipülasyon*) suçu (SerPK md. 107) bakımından suçun maddi konusunun piyasa olduğunu ileri süren görüşler vardır²⁶. Bu

²¹ Toroslu ve Toroslu, *Genel*, 111.

²² Sonucu olmasına rağmen maddi konusu olmayan suçlar hakkında detaylı bilgi için bkz. Gianniti, *L'oggetto*, 158 vd.

²³ Zühtü Aytac, *Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri* (Ankara: BTHAE, 1988), 1; Benzer şekilde Bryan A. Garner, *Black's Law Dictionary* (USA: West, 2004), 989.

²⁴ Şükrü Halûk Akalın, *Türkçe Sözlük* (Ankara: TDK, 2011), 2073.

²⁵ Tekin Memiş ve Gökçen Turan, *Sermaye Piyasası Hukuku* (Ankara: Seçkin, 2022), 27-28.

²⁶ İbrahim Onur Baysal, “Sermaye Piyasasında Manipülasyon Suçu,” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2011), 44.

görüşe göre maddi konunun kapsamı sermaye piyasası araçlarından daha geniş olup, aktif piyasa izlenimi verilmesi gibi durumlarda suçun etkisi doğrudan piyasa üzerinde ortaya çıkmakta ve piyasa suçun maddi konusu olmaktadır²⁷.

Her şeyden önce işlenen suçun sonucunda piyasanın etkilendiği gerekçesiyle suçun maddi konusunun piyasa olduğunu ileri sürmek isabetli olmayacaktır. Nitekim, davranışın her zaman suçun maddi konusunu etkilemesi, onu zarara uğratması veya yok etmesi gerekmemektedir²⁸. Örneğin, hırsızlık suçunun (TCK md. 141) maddi konusunu oluşturan taşınır malın herhangi bir zarara uğratılması veya yok edilmesi gerekmemektedir. Hatta bir kasanın kırılarak içindeki taşınır malın çalınması durumunda, davranışın etkisi maddi konu olan taşınır mal üzerinde değil, kasa üzerinde gerçekleştirilmekte, kasaya zarar verilmektedir. Sonuç olarak, sermaye piyasası suçlarının genel olarak piyasa üzerinde bir etkisi olduğu kabul edilebilirse de sırf bu gerekçeyle piyasanın maddi konu olduğu ileri sürülemez.

İkinci olarak belirtmek gerekir ki piyasanın maddi konu olup olmayacağı, maddi konunun özellikleri çerçevesinde değerlendirilmelidir. Piyasa kavramına ilişkin yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere “piyasa” gayrimaddi, soyut bir varlıktır. Bir diğer anlatımla, piyasanın doğada gözlemlenebilir maddi, cismani bir varlığı yoktur. Bu nedenle sermaye piyasası veya genel olarak piyasa gibi bir kavramın, her şeyden önce “soyut” olduğu gerekçesiyle maddi konu olamayacağının kabul edilmesi gerekir.

Piyasa, herhangi bir suçun maddi konusunu oluşturamasa da sermaye piyasası suçlarına tamamen uzak bir kavram değildir. Özellikle suçun hukuki konusu bakımından piyasa kavramının değerlendirilmesi gerekir. Örneğin, piyasa dolandırıcılığı suçunun hukuki konusunun ne olduğuna ilişkin öğretilerde farklı görüşler mevcuttur²⁹. Buna karşılık, suçun hukuki konusu normatif bir kavram olduğundan sermaye piyasası suçlarının düzenlendiği yerin ve düzenleme gerekçesinin dikkate alınması zorunludur. Sermaye Piyasası Kanunu'nun amacı “*sermaye piyasasının güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işleyişinin ve gelişmesinin sağlanması*,”

²⁷ Baysal, “Manipülasyon,” s. 44.

²⁸ Tuğrul Katoğlu, *Ceza Hukuku ve Kültür Varlıkları* (Ankara: Seçkin, 2022), 245.

²⁹ Bu görüşler için bkz. Uğur Orhan, “Manipülasyon (Piyasa Dolandırıcılığı) Suçu,” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 23, S. 2 (2021): 1643 vd.

yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunması için sermaye piyasasının düzenlenmesi ve denetlenmesi”dir (SerPK md. 1). Kanun’un gerekçesinde de Türk sermaye piyasasının evrensel rekabet gücünün artırılmasının hedeflendiği, yatırımcıların hak ve menfaatlerini koruyabilmek için piyasanın düzenlendiği ve denetlendiği belirtilmektedir³⁰. Buradan hareketle, “piyasanın etkin bir şekilde çalışmasına ait menfaatin” korunduğunu söylemek mümkündür. Gerçekten de piyasa dolandırıcılığı gibi sermaye piyasası suçlarının çoğunda davranışların yasaklanmasının sebebi finansal piyasaların doğru ve dürüst bir şekilde işlemesini sağlamaktır³¹. Bu açıdan bakıldığında niteliği itibariyle suçun maddi konusu olamayan “sermaye piyasası” kavramının, suçun hukuki konusu ile doğrudan ilgili olduğunu söylemek mümkündür.

III. SERMAYE PİYASASI ARAÇLARI

A. Genel Olarak

Menkul kıymetler, türev araçlar ve Sermaye Piyasası Kurulu’nun bu kapsamda olduğunu belirlediği diğer araçlar, sermaye piyasası araçlarıdır (SerPK md. 3/I-ş).

Menkul kıymetler, “paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikaları ile borçlanma araçları veya menkul kıymetlendirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçlarıyla söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikaları”dır³². Para, çek, poliçe ve bono ise sermaye piyasası aracı değildir (SerPK md. 3/I-o).

Türev araçlar ise “menkul kıymetleri satın alma veya satma veya birbirleri ile değiştirme hakkı veren türev araçlar; değeri, bir menkul kıymet fiyatına veya getirisine; bir döviz fiyatına veya fiyat değişikliğine; faiz oranına veya orandaki değişikliğe; bir kıymetli maden veya kıymetli taş fiyatına veya fiyat değişikliğine; bir mal fiyatına veya fiyat değişikliğine; Kurulca uygun

³⁰ Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Sermaye Piyasası Hukukunun Temel İlkeleri ve Gerekçeli Sermaye Piyasası Kanunu* (İstanbul: Vedat, 2018), 90.

³¹ Aynı doğrultuda bkz. “Directive 2003/6/EC of the European Parliament and of the Council of 28 January 2003 on Insider Dealing and Market Manipulation (Market Abuse),” § 12, EUR-Lex, erişim Mart 27, 2023, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:096:0016:0025:en:PDF>.

³² “Sermaye Piyasası Araçları,” Sermaye Piyasası Kurulu, erişim Mart 27, 2023, <https://spk.gov.tr/data/61e34f9a1b41c61270320792/2-Sermaye%20Piyasası%20Araçları.pdf>.

görülen kurumlarca yayınlanan istatistiklere veya bunlardaki değişikliğe; kredi riski transferi sağlayan, enerji fiyatları ve iklim değişkenleri gibi ölçüm değerleri olan ve bu sayılanlardan oluşturulan bir endeks seviyesine veya seviyedeki değişikliğe bağlı olan türev araçlar, bu araçların türevlerini ve sayılan dayanak varlıkları birbirleri ile değiştirme hakkı veren türevler; döviz ve kıymetli madenler ile Kurulca belirlenecek diğer varlıklar üzerine yapılacak kaldıraçlı işlemler” (SerPK md. 3/I-u) ve Kurul’un bu kapsam olduğunu belirlediği diğer türev araçlardır.

Sermaye Piyasası Kanunu’na paralel olarak öğreti³³ de yasal düzenlemelerde belirlenen ve piyasaya arz edilen fona karşılık el değiştiren araçlar olarak nitelendirilen sermaye piyasası araçlarını, *ihraca, halka arza, ikincil piyasalarda işleme konu olan, şartları bu piyasalara göre belirlenen araçlar* olarak tanımlamaktadır.

B. Sermaye Piyasası Araçlarının Maddi Konu Olup Olmayacağı Sorunu

Öğretide baskın görüş piyasa dolandırıcılığı gibi bazı suçlar bakımından sermaye piyasası araçlarının suçun maddi konusu olduğu yönündedir³⁴.

³³ Mehmet Bahtiyar, *Sermaye Piyasası Hukukuna Giriş* (İstanbul: Beta, 2019), 8; Burak Adıgüzel, *Sermaye Piyasası Hukuku* (Ankara: Adalet, 2019), 143.

³⁴ Piyasa dolandırıcılığı (manipülasyon) suçunun (SerPK md. 107) maddi konusunun “sermaye piyasası araçları” olduğu görüşleri hakkında bkz. Selman Dursun, *Sermaye Piyasasında Gerçeğe Aykırılıktan Doğan Suçlar* (İstanbul: On İki Levha, 2010), 275; Buminhan Duman, *Sermaye Piyasası Kanunu’nda Piyasa Dolandırıcılığı (Manipülasyon) Suçu* (Ankara: Adalet, 2020), 133; Gizem Dursun Özdemir, *6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nda Düzenlenen Bilgi Suistimali ve Piyasa Dolandırıcılığı Suçları* (Ankara: Seçkin, 2022), 229; Can Canpolat, “Uygulamaya Bakan Yönleriyle İşlem Temelli Piyasa Dolandırıcılığı (Manipülasyon) Suçu,” *5. Türk – Kore Ceza Hukuku Günleri Karşılaştırmalı Hukukta Ekonomik Suçlar Uluslararası Sempozyumu C. I*, (Ankara: Seçkin, 2020), 993; İzzet Özgenç ve Gökhan Ölmez, “Sermaye Piyasasında Güveni Korumaya Yönelik Yükümlülükler ve Ceza Hukuku Sorumluluğu,” *5. Türk – Kore Ceza Hukuku Günleri Karşılaştırmalı Hukukta Ekonomik Suçlar Uluslararası Sempozyumu C. I*, (Ankara: Seçkin, 2020), 866; Ali Hakan Evik, *Sermaye Piyasası Araçlarının Değerini Etkileyebilecek Aldatıcı Hareketler Yapma (Manipülasyon) Suçları* (Ankara: Seçkin, 2004) 142; Sinan Bayındır, *Türk Sermaye Piyasası Hukukunda Manipülasyon Suçu*, (İstanbul: Beta, 2011) 107; Serkan Sağlam, “Sermaye Piyasası Hukuku ve Piyasa Dolandırıcılığı (Manipülasyon) Suçu,” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2018), 64; Arzu Balan, *Ekonomik Bir Suç Olarak Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen İşleme*

Uygulamanın da bu görüşü benimsediğini söylemek mümkündür. Nitekim Yargıtay, piyasa dolandırıcılığı suçu ile ilgili verdiği bir kararda hisse senedini “suç konusu” olarak nitelendirmiştir³⁵. Buna karşılık ne anılan kararda ne de öğretide sermaye piyasası araçlarının maddi konu olup olmayacağına ilişkin detaylı bir değerlendirme yapılmamıştır. Çalışmalarda ve yargı kararlarında failin davranışını sermaye piyasası araçları üzerinde gerçekleştirdiğinden bahisle sermaye piyasası araçlarının maddi konu olduğu kabul edilmektedir.

Bilindiği üzere suçun maddi konusu, failin davranışının somut olayda üzerinde gerçekleştirildiği her şey olmayıp kanuni tipte davranışın üzerinde gerçekleştirilmesi öngörülen şeydir. Bu nedenle ilkin suçu öngören normun incelenmesi gerekir.

Örneğin, Sermaye Piyasası Kanunu “Piyasa dolandırıcılığı” kenar başlıklı 107. maddesinin ilk fıkrasında işleme dayalı manipülasyonu, ikinci fıkrasında ise bilgiye dayalı manipülasyonu suç olarak düzenlemiştir. Buna göre sermaye piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacıyla alım veya satım yapılması, emir verilmesi, emir iptal edilmesi, emir değiştirilmesi veya hesap hareketleri gerçekleştirilmesi (f. I) ile sermaye

---

Dayalı Piyasa Dolandırıcılığı Suçu, (İstanbul: On İki Levha, 2019), 200-01; Esin Şuekinçi, “Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen Piyasa Dolandırıcılığı Suçu,” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2019), 61; Yeliz Neslihan Akın, “Ekonomik Bir Suç Olarak Piyasa Dolandırıcılığı Suçunun Değerlendirilmesi,” *Maliye Çalışmaları Dergisi* 63, (2020): 26; Mahmut Kaplan ve Cem Ümit Beyoğlu, “Türk Sermaye Piyasası Hukukunda Piyasa Dolandırıcılığı Suçu,” *Dr. Dr. h.c. Silvia Tellenbach’a Armağan*, (Ankara: Seçkin, 2018), 261-62; Ahmet Emrah Geçer, “Sermaye Piyasası Hukukunda Piyasa Dolandırıcılığı Suçu,” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi XXI*, S. 2 (2017): 248-49; Can Yalçın, “Sermaye Piyasası Kanunu Açısından Piyasa Dolandırıcılığı Suçu,” *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 5, S. 5 (2020): 3496; Seçil Coşkun, *Sermaye Piyasası Hukukunda Piyasa Dolandırıcılığı Suçu (6362 Sayılı SPKn Md. 107)*, (İstanbul: On İki Levha, 2021), 63; Emine Barut Özger, *Sermaye Piyasası Kanununda Manipülasyon Suçu* (Ankara: Adalet, 2017), 43.

Bilgi bazlı piyasa dolandırıcılığı suçunun (SerPK 107/II) maddi konusunun sadece sermaye piyasası araçlarıyla sınırlandırılmaması gerektiği de ileri sürülmüştür Uğur Aşkın, “Sermaye Piyasası Hukukunda Bilgi Bazlı Piyasa Dolandırıcılığı Suçu,” *Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 24, S. 2 (2018): 698; Bilgi suistimali suçunun da maddi konusunun “sermaye piyasası araçları” olduğu görüşleri hakkında: Dursun Özdemir, *Bilgi Suistimali*, 140; Özgenç ve Ölmez, “Sermaye Piyasasında,” 864.

³⁵ Y. 7. CD., E. 2014/3792, K. 2014/14129, 03.07.2014, (Lexpera).

piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkilemek için yalan, yanlış veya yanıltıcı bilgi verilmesi, söylenti çıkarılması, haber verilmesi, yorum yapılması veya rapor hazırlanması ya da bunların yayılması ve bu suretle menfaat sağlanması (f. 2) yasaklanmıştır.

Sermaye Piyasası Kanunu'nun, sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını ve bu bağlamda arz ve talebi gerçeğe aykırı olarak etkilemeye yönelik sayılan davranışları cezalandırdığı görülmektedir. İşleme dayalı manipülasyon bakımından kanunda öngörülen seçenekli hareketlerin sonucunda sermaye piyasası aracının fiyatının veya arz ve talebin manipüle edildiğinde kuşku yoktur. Ancak, *alım veya satım yapılması, emir verilmesi, emir iptal edilmesi, emir değiştirilmesi veya hesap hareketleri gerçekleştirilmesi* davranışları doğrudan maddi bir şey üzerinde gerçekleştirilmemektedir.

Günümüzde bu davranışların cep telefonu, bilgisayar gibi elektronik cihazlar aracılığıyla dijital ortamda gerçekleştirildiğini hatırlamakta yarar vardır. Finansal teknolojinin hızla gelişmesi ve bu bağlamda sermaye piyasası araçlarının dijitalleşmesiyle birlikte bunların maddi bir varlığı kalmamıştır. Nitekim, "*Sermaye piyasası araçlarının senede bağlanmaksızın elektronik ortamda kayden ihracı esastır*" (md. 13/I). Senetler kaydileştirildiği için sermaye piyasalarında fiziki olarak işlem görmemektedir.³⁶ Dolayısıyla bugün, örneğin fiziki olarak işlem yapılan veya el değiştiren, maddi varlığı haiz hisse senedi yoktur. Bu nedenle Yargıtay'ın hisse senedini maddi konu olarak nitelendirdiği karar, hisse senedinin maddi bir varlığının bulunmaması nedeniyle eleştiriye açıktır.

Bu çalışma kapsamında suçun maddi konusu kavramı tabii bakış açısıyla ele alınıp, suçun üzerinde işlendiği şeyin cismani, doğada gözlemlenebilen bir varlık olması gerektiği kabul edildiğinden, dijital ortamda bulunan gayrimaddi şeylerin maddi konu olamayacağı sonucuna varmak gerekmektedir.

Buna karşılık, örneğin, maddi varlığı olan senedin yağması (TCK md. 148/II) veya bunun üzerinde sahtecilik yapılması (TCK md. 204, 205) hipotezlerinde failin suç teşkil eden davranışını maddi varlığı olan bir şey üzerinde gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Bu nedenle de mevcut hipotezlerde davranışın üzerinde gerçekleştirildiği maddi şeyler (senet, belge)

---

³⁶ Memiş ve Turan, *Sermaye*, 61.

suçun maddi konusu olabilmektedir. Buna karşılık, dijital şeyler gibi gayrimaddi varlıklar için aynısını söylemek mümkün gözükmemektedir.

Sonuç olarak yasaklanan davranışların sermaye piyasası araçları üzerinde gerçekleştirildiği kabul edilse dahi günümüzde sermaye piyasası araçlarının maddi bir varlığı kalmadığı için bu gayrimaddi varlıkların suçun maddi konusu olamayacakları belirtilmelidir.

Bilgiye dayalı manipülasyon suçu bakımından da durum çok farklı değildir. Kanun, sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini ya da yatırımcı kararlarını etkilemek için yalan veya yanıltıcı bilgi verme, söylenti çıkarma, haber verme, yorum yapma veya rapor hazırlama ya da bunları yayma davranışlarını cezalandırmaktadır. Öğretide benzer şekilde, bilgiye dayalı manipülasyon suçu bakımından da suçun maddi konusunun sermaye piyasası araçları olduğunu ileri süren görüşler vardır³⁷.

Bu hipotez bakımından da kanunun yasakladığı davranışlar sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını manipüle etmeyi amaçlamaktadır. Buna karşılık yasaklanan *bilgi veya haber verme, söylenti çıkarma, yorum yapma, rapor hazırlama veya bunları yayma* davranışlarının sermaye piyasası aracı üzerinde gerçekleştirildiğini söylemek mümkün değildir. Örneğin, bir şirketin hisse senedinin fiyatını manipüle etmek için, şirketin en büyük hissedarının yurt dışına kaçacağına veya şirketin çok büyük bir ihale alacağına dair bir bilgi veya haber verilmesi, söylentinin çıkartılması durumlarında “bilgi veya haber verme” veya “söylenti çıkarma” davranışlarının üzerinde gerçekleştirildiği maddi bir şey yoktur. Dolayısıyla, sermaye piyasası araçlarının maddi bir varlığı olmamasından öte bu hipotezlerde herhangi bir maddi konu olmadığının kabul edilmesi gerekir.

Yine örneğin, sermaye piyasası aracının fiyatının manipüle edilmesi amacıyla bir rapor hazırlanması veya bunların yayılması davranışları bakımından, bu davranışların üzerinde gerçekleştirildiği maddi bir sermaye piyasası aracı yoktur. Failin somut davranışı bir rapor yazmaktan veya raporu yaymaktan ibarettir. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Sonuç olarak, sermaye piyasası suçlarının maddi konusu tespit edilirken, suçun maddi konusu kavramından ne anlaşıldığının ve bu kavrama nasıl

---

³⁷ Bkz. dn. 34; Buna ek olarak, soyut bir kavram olan “bilgi”nin, suçun maddi konusunu oluşturamayacağını kabul etmek gerekir. Güneş Okuyucu Ergün, “Bilgi Suistimali Yasağının Muhatabı,” *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* 37, S. 1 (2021): 22, dn. 57.

yaklaşıldığının önemi ortaya çıkar. Maddi veya gayrimaddi olduğu fark etmeksizin her şeyin suçun maddi konusu olabileceğini kabul eden görüşler için sermaye piyasası veya sermaye piyasası araçlarını maddi konu olarak kabul etmek kendi içinde çelişkili görünmemekte; bu görüştekilere göre sermaye piyasası veya sermaye piyasası araçları gibi gayrimaddi varlıklar suçun maddi konusunu oluşturabilmektedir.

Buna karşılık, suçun maddi konusu kavramının doğasına daha uygun düşen ve gayrimaddi varlıkların suçun maddi konusunu oluşturamayacağını kabul eden görüşler bakımından durum farklıdır. Suçun maddi konusu tespit edilirken, suç öngören norm incelendikten sonra davranışın üzerinde gerçekleştirilmesi zorunlu olan şeyin maddi bir varlığı olup olmadığını ortaya koymak gerekir. Sermaye piyasasının maddi bir varlığı olmadığı ve bu nedenle suçun maddi konusu olamayacağı açıktır. Sermaye piyasası araçları ve bu bağlamda öğretide sıklıkla verilen örneklerden olan hisse senetleri ise günümüzde elektronik ortamlarda işleme tabi olan, gayrimaddi, dijital varlıklar hâline gelmiştir. Bu nedenle, sermaye piyasası araçlarının maddi bir varlığı olmadığı durumlarda sermaye piyasası araçlarının da suçun maddi konusu olamayacağını kabul etmek gerekir.

SONUÇ

Öğretide ve uygulamada sermaye piyasası veya sermaye piyasası araçlarının bazı suçların maddi konusu olduğu kabul edilmektedir. Buna karşılık, çoğu çalışmada veya yargı kararında maddi konudan ne anlaşıldığı ve buna bağlı olarak sermaye piyasası veya sermaye piyasası aracının özellikleri detaylıca ele alınmamaktadır.

Suçun maddi konusu kavramı, tabii bakış açısıyla ele alınmalıdır. Bu doğrultuda, normda öngörülen ve davranışın üzerinde gerçekleştirildiği insan veya şeyin maddi bir varlığı bulunmalıdır. Bir diğer anlatımla, soyut, gayrimaddi varlıklar suçun maddi konusunu oluşturamazlar. Bu nedenle de her suçun bir maddi konusu yoktur.

“Sermaye piyasası” yahut genel olarak “piyasa” soyut varlıklardır. Bu nedenle sermaye piyasasının herhangi bir suçun maddi konusu olması düşünülemez. Buna karşılık, özellikle sermaye piyasası suçları bakımından “sermaye piyasası”, suçun hukuki konusu ile sıkı ilişkili bir kavramdır. Nitekim bu suçlarla, sermaye piyasasının etkin bir şekilde çalışmasına ilişkin hukuki menfaatin korunduğunu söylemek mümkündür.

Sermaye piyasası araçlarının da maddi varlığı olup olmamasına göre değerlendirilmesi gerekir. Bu bağlamda örneğin, hisse senedinin maddi konu olarak kabul edildiği yargı kararında veya hipotezlerde, sermaye piyasası aracı olarak bunların peşinen suçun maddi konusu olabileceğini ileri sürmek isabetli olmayacaktır. Günümüzde bunlar, gayrimaddi varlıklar olup dijital ortamda bulunmaktadır. Bir diğer anlatımla, geçmişte olduğu gibi maddi varlıkları olmayıp, davranış bu maddi şey üzerinde gerçekleştirilmemektedir. Dolayısıyla, sermaye piyasası araçlarının da suçun maddi konusu olabileceğini savunmak güçtür.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Burak. *Sermaye Piyasası Hukuku*. Ankara: Adalet, 2019.
- Akalın, Şükrü Halûk. *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK, 2011.
- Akın, Yeliz Neslihan. “Ekonomik Bir Suç Olarak Piyasa Dolandırıcılığı Suçunun Değerlendirilmesi.” *Maliye Çalışmaları Dergisi* 63, (2020): 19-55.
- Aşkın, Uğur. “Sermaye Piyasası Hukukunda Bilgi Bazlı Piyasa Dolandırıcılığı Suçu.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 24, S. 2 (2018): 682-710.
- Aytaç, Zühtü. *Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri*. Ankara: BTHAE, 1988.
- Bahtiyar, Mehmet. *Sermaye Piyasası Hukukuna Giriş*. İstanbul: Beta, 2019.
- Balan, Arzu. *Ekonomik Bir Suç Olarak Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen İşleme Dayalı Piyasa Dolandırıcılığı Suçu*. İstanbul: On İki Levha, 2019.
- Bayındır, Sinan. *Türk Sermaye Piyasası Hukukunda Manipülasyon Suçu*. İstanbul: Beta, 2011.
- Baysal, İbrahim Onur. “Sermaye Piyasasında Manipülasyon Suçu.” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2011.
- Bloomberght. “Borsada Yatırımcı Sayısı Yeni Halka Arzlarla 4,5 Milyonu Geçti.” Erişim Nisan 17, 2023. <https://www.bloomberght.com/borsada-yatirimci-sayisi-4-5-milyonu-gecti-2329823>.
- Canpolat, Can. “Uygulamaya Bakan Yönleriyle İşlem Temelli Piyasa Dolandırıcılığı (Manipülasyon) Suçu.” *5. Türk – Kore Ceza Hukuku Günleri Karşılaştırmalı Hukukta Ekonomik Suçlar Uluslararası Sempozyumu C. I*. Ankara: Seçkin, (2020): 977-1010.
- Carmignani, Joannis. *Juris Criminalis Elementa V.I*. Pisa: 1833.
- Carrara, Francesco. *Programma Del Corso Di Diritto Criminale Parte Generale, V. I*. Lucca: 1877.
- Coşkun, Seçil. *Sermaye Piyasası Hukukunda Piyasa Dolandırıcılığı Suçu (6362 Sayılı SPKn Md. 107)*. İstanbul: On İki Levha, 2021.
- Duman, Buminhan. *Sermaye Piyasası Kanunu'nda Piyasa Dolandırıcılığı (Manipülasyon) Suçu*. Ankara: Adalet, 2020.
- Dursun Özdemir, Gizem. *6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda Düzenlenen Bilgi Suistimali ve Piyasa Dolandırıcılığı Suçları*. Ankara: Seçkin, 2022.
- Dursun, Selman. *Sermaye Piyasasında Gerçeğe Aykırılıktan Doğan Suçlar*. İstanbul: On İki Levha, 2010.

- EUR-Lex. "Directive 2003/6/EC of the European Parliament and of the Council of 28 January 2003 on Insider Dealing and Market Manipulation (Market Abuse)." Erişim Mart 27, 2023. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:096:0016:0025:en:PDF>.
- Evik, Ali Hakan. *Sermaye Piyasası Araçlarının Değerini Etkileyebilecek Aldatıcı Hareketler Yapma (Manipülasyon) Suçları*. Ankara: Seçkin, 2004.
- Fiandaca, Giovanni, ve Enzo Musco. *Diritto Penale Parte Generale*. Bologna: Zanichelli, 2007.
- Garner, Bryan A.. *Black's Law Dictionary*. USA: West, 2004.
- Geçer, Ahmet Emrah. "Sermaye Piyasası Hukukunda Piyasa Dolandırıcılığı Suçu." *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi XXI*, S. 2 (2017): 241-70.
- Gianniti, Francesco. *L'oggetto Materiale Del Reato*. Milano: Giuffrè, 1966.
- Global Peo Services. "Top 15 Countries by GDP in 2022." Erişim Mart 13, 2023. <https://globalpeoservices.com/top-15-countries-by-gdp-in-2022/>.
- Kaplan, Mahmut, ve Cem Ümit Beyoğlu. "Türk Sermaye Piyasası Hukukunda Piyasa Dolandırıcılığı Suçu." Dr. Dr. h.c. Silvia Tellenbach'a Armağan. Ankara: Seçkin 2018. 249-313.
- Katoğlu, Tuğrul. "Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları." *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 61, S. 2 (2012): 657-93.
- Katoğlu, Tuğrul. *Ceza Hukuku ve Kültür Varlıkları*. Ankara: Seçkin, 2022.
- Keyman, Selâhattin. "Tipiklik ve Ceza Hukuku." *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 37, S. 1 (1980): 59-105.
- Koca, Mahmut, ve İlhan Üzülmöz. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin, 2022.
- Mantovani, Ferrando. *Diritto Penale Parte Generale*. Padova: Cedam, 2001.
- Memiş, Tekin, ve Gökçen Turan. *Sermaye Piyasası Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2022.
- Okuyucu Ergün, Güneş. "Bilgi Suistimali Yasağının Muhatabı." *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi* 37, S. 1 (2021): 5-33.
- Orhan, Uğur. "Manipülasyon (Piyasa Dolandırıcılığı) Suçu." *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 23, S. 2 (2021): 1635-73.
- Özgenç, İzzet, ve Gökhan Ölmez. "Sermaye Piyasasında Güveni Korumaya Yönelik Yükümlülükler ve Ceza Hukuku Sorumluluğu." 5. *Türk – Kore Ceza Hukuku Günleri Karşılaştırmalı Hukukta Ekonomik Suçlar Uluslararası Sempozyumu C. I*. Ankara: Seçkin 2020. 861-88.

- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin, 2022.
- Özger, Emine Barut. *Sermaye Piyasası Kanununda Manipülasyon Suçu*. Ankara: Adalet, 2017.
- Sağlam, Serkan. “Sermaye Piyasası Hukuku ve Piyasa Dolandırıcılığı (Manipülasyon) Suçu.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2018.
- Sermaye Piyasası Kurulu. “Sermaye Piyasası Araçları.” Erişim Mart 27 2023, <https://spk.gov.tr/data/61e34f9a1b41c61270320792/2-Sermaye%20Piyasası%20Araçları.pdf>.
- Şuekin, Esin. “Sermaye Piyasası Kanununda Düzenlenen Piyasa Dolandırıcılığı Suçu.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2019.
- TBMM. “Sermaye Piyasası Kanunu Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/638).” Erişim Mart 13, 2023. <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss337.pdf>.
- Tekinalp, Ünal, ve Ersin Çamoğlu. *Sermaye Piyasası Hukukunun Temel İlkeleri ve Gerekçeli Sermaye Piyasası Kanunu*. İstanbul: Vedat, 2018.
- The World Bank. “GDP (Current US\$).” Erişim Mart 14, 2023. https://data.worldbank.org/indicator/Ny.Gdp.Mktp.Cd?most_recent_value_desc=true.
- Toroslu, Nevzat, ve Haluk Toroslu. *Ceza Hukuku Genel Kısım*. Ankara: Savaş, 2019.
- Toroslu, Nevzat. *Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukukî Konusu*. Ankara: Savaş, 2019.
- Yalçın, Can. “Sermaye Piyasası Kanunu Açısından Piyasa Dolandırıcılığı Suçu.” *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 5, S. 5 (2020): 3483-525.
- Yap, Ryan. “The 10 Largest Stock Exchanges in the World.” Erişim Ocak 25, 2023. <https://sg.finance.yahoo.com/news/10-largest-stock-exchanges-world-233000404.html>.